

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

Θέματα Διγλωσσίας

Ενότητα: Χαρακτηριστικά του λόγου των δίγλωσσων ομιλητών

Ιωάννης Γαλαντόμος

Τμήμα Μεσογειακών Σπουδών

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

1. Σκοποί ενότητας	4
2. Περιεχόμενα ενότητας.....	4
3. Έννοιες – Λέξεις κλειδιά.....	4
4. Θεωρητικό πλαίσιο	5
5. Παρεμβολή	5
6. Δανεισμό	5
7. Εναλλαγή και μείξη κωδίκων.....	5
8. Βιβλιογραφία	6

1. Σκοποί ενότητας

- Εξοικείωση με τα βασικά χαρακτηριστικά του λόγου ενός δίγλωσσου ομιλητή
- Εξοικείωση με το φαινόμενο της παρεμβολής και τους λόγους εμφάνισής της
- Εξοικείωση με το μηχανισμό του δανεισμού και τα βασικά είδη δανείων
- Εξοικείωση με τα φαινόμενα της εναλλαγής και μείξης κωδίκων, τα είδη και τους λόγους εμφάνισης της εναλλαγής κωδίκων

2. Περιεχόμενα ενότητας

- Θεωρητικό πλαίσιο
- Παρεμβολή
- Δανεισμός
- Εναλλαγή και μείξη κωδίκων

3. Έννοιες – Λέξεις κλειδιά

- Παρεμβολή, δανεισμός, εναλλαγή και μείξη κωδίκων
- Παρεμβολή-λόγοι εμφάνισης της παρεμβολής
- Εσωτερικός, εξωτερικός και διαχρονικός δανεισμός, λόγοι δανεισμού, προσαρμογή δανείων
- Εναλλαγή και μείξη κωδίκων, ενδοπροτασιακή και διαπροτασιακή εναλλαγή κωδίκων

4. Θεωρητικό πλαίσιο

- Λόγος των δίγλωσσων ομιλητών:
  1. παρεμβολή (interference),
  2. δανεισμός (borrowing),
  3. εναλλαγή και μείξη κωδίκων αντίστοιχα (code switching και code mixing) (Hoffmann, 1991· Σελλά-Μάζη, 2001).
- Ορισμοί των προαναφερθέντων χαρακτηριστικών: δεν θα πρέπει να αντιμετωπίζονται ως ανελαστικοί.
- Αυτά τα χαρακτηριστικά αφορούν και εμφανίζονται σε όλα τα επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης.

5. Παρεμβολή

- Παρεμβολή: μεταφορά στοιχείων και δομών από τη μια γλώσσα στην άλλη (Σελλά-Μάζη, 2001).
- Εμφάνιση των παρεμβολών: κοινωνικός ρόλος του δίγλωσσου και του συνομιλητή του, είδος του λόγου (π.χ. συνομιλία, αφήγηση ή διήγηση), γραπτός ή προφορικός λόγος (έχει αποδειχτεί ότι φαινόμενα παρεμβολής εμφανίζονται συχνότερα στον προφορικό λόγο παρά στο γραπτό (Mackey, 2000) και επικοινωνιακή περίσταση (Σελλά-Μάζη, 2001).
- Η παρεμβολή επηρεάζει όλα τα επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης.
- Παρεμβολή → ορθογραφικός τομέας → ορθογραφικά λάθη (Hoffmann, 1991).

6. Δανεισμό

- Δανεισμός αναφέρεται στην «εισαγωγή και [...] υιοθέτηση ενός ξένου γλωσσικού στοιχείου [...] σε μία γλώσσα» (Μπαμπινιώτης, 2002: 452).
- Διακρίνεται σε εσωτερικό, εξωτερικό και διαχρονικό (άντληση υλικού από παλαιότερες ιστορικές φάσεις μιας γλώσσας) (Παπαναστασίου, 2001).
- Αιτίες δανεισμού: κάλυψη τρεχουσών αναγκών, παράγοντες ενδοσυστημικοί, γόητρο που ασκεί μία γλώσσα ή διαλεκτική μορφή πάνω σε άλλες, λόγω πολιτισμικών παραμέτρων.
- Προσαρμογή ενός νέου τύπου → κανάλι (λαϊκό ή λόγιο) μέσω του οποίου εισήλθε σε μία γλώσσα (Παπαναστασίου, 2001).

7. Εναλλαγή και μείξη κωδίκων

- Εναλλαγή και μείξη κωδίκων: δύο αρκετά συχνά φαινόμενα στο λόγο των δίγλωσσων (Mahootian, 2006).
- Weinreich (1968) → εναλλαγή κωδίκων → πρακτική της εναλλακτικής χρήσης δύο γλωσσών.
- Εναλλαγή κωδίκων → ενδοπροτασιακή (intrasentential) και διαπροτασιακή (intersentential) (Mahootian, 2006· Σελλά-Μάζη, 2001).
- Baker (2006): η εναλλαγή κωδίκων εξυπηρετεί δώδεκα (12) αλληλεπικαλυπτομένους λόγους.

- Η εναλλαγή και η μείξη κωδίκων εμφανίζονται σε όλα τα επίπεδα γλωσσομάθειας.

8. Βιβλιογραφία

Baker, C. (2006). *Foundations of Bilingual Education and Bilingualism* (4th ed.). Clevedon: Multilingual Matters.

Hoffmann, Ch. (1991). *An Introduction to Bilingualism*. Longman: London & New York.

Mackey, W.F. (2000). The description of bilingualism. In L. Wei (Ed.), *The Bilingualism Reader* (pp. 26-54). London & New York: Routledge.

Mahootian, S. (2006). Code Switching and Mixing. In K. Brown (Ed.), *Encyclopedia of Language and Linguistics* (pp. 511-527). Amsterdam: Elsevier.

Σελλά-Μάζη, Ε. (2001). *Διγλωσσία και Κοινωνία. Η ελληνική πραγματικότητα*. Αθήνα: Προσκήνιο.

Μπαμπινιώτης, Γ. (2002). *Λεξικό της νέας ελληνικής γλώσσας*. Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας.

Παπαναστασίου, Γ. (2001). Γλωσσικός δανεισμός. Στο Α.-Φ. Χριστίδης (Επιμ.), *Εγκυκλοπαιδικός Οδηγός για τη γλώσσα* (σελ. 45-49). Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.